

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYESÜLET SZAKLAPJA.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
GYÖRFI ISTVÁN.

Kolozsvár 1916.
Márc.—Április
XXXI. évfolyam
3—4. szám.

Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület méhtelege.

MEGJELENIK
RENDES VISZO-
NYOK KÖZÖTT
HAVONTA.

ELŐFIZETÉSI ÁR: BELFÖLDRE EGY ÉVRE 4 K. FÉLÉVRE 2 K. KÜLFÖLDRE 5 K. AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYESÜLET TAGJAI A TAGSÁGI DÍJÉRT KAPJÁK. TAGSÁGI DÍJ RENDES TAGOK RÉSZÉRŐL ÉVI 4 K. A LAP SZELLEMI RÉSZÉT ÉRDEKLŐ KÖZLEMÉNYEK A SZERKESZTŐ NEVÉRE: KOLOZSVÁR; PAP-UTCA 6. SZÁM KÜLDENDŐK.

Tartalom : 1. Felhívás Magyarország gazdaközönségéhez! 2. Egyesületi élet (Az Erdélyrészi Méhész Egyesületnek Kolozsvár. Értesítés.). 3. Etessünk-e denaturált cukrot a méhekkel? 4. Méhállományunk nemesítése (II. sz. pályamunka). 5. Szemle. 6. Visszaemlékezés Sötér Kálmánra. 7. Iskolaméhes. 8. A méhesben. 9. Vegyesek. 10. Szerkesztő postája.

Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület elnökségénél

---

a míg a készlet tart, az alábbi méhészeti áruk rendelhetők meg: Háromsoros és négysoros országos méretű kaptár, átmeneti kasládával, napviaszolvasztó, seprőgarat, kerettartó láda. „Erdély Méhészetének története“ című könyv ára 1 K 20. „A méz ápológiája“ ára 1 K 20 f, melynek elküldetéséről azonnal gondoskodva lesz. A megrendelések dr. Balázs Ferenc egyesületi főtítkárhoz Kolozsvár, Mészáros-utca 3. szám alá küldendők.

Méz és méh értékesítés. Akinek eladó méze vagy eladó méhcsaládai vannak, sziveskedjék az árak és mennyiség megjelölése mellett egyesületünk elnökségének bejelenteni. A méz beküldéséhez saját költségünkön mézesbödönöket azonnal küldünk, a méhcsaládok eladását vagy vételét díjmentesen közvetítjük.

Veszek 60 drb Boczonádi-féle kiépített keretet. Ajánlatok ár megjelöléssel Kovács Márton 6. sz. pályáor, Kelnek (Szeben m.) címére küldendők.

Eladok 10 jó, erős családot, melyek az országos méretű kaptárnál, 2 és fél centiméterrel nagyobb kaptárakba vannak lakolva. Egy család ára kaptárral együtt 40 korona. Cím: Ötvös Márton m. kir. csendőr, Romoly, Besztercze-Naszód m.

„Házi Mézes Tészták“ és „Méhtermékek házi földolgozása“ című két füzetet, míg a második kiadásból tart a készlet, mint eddig is 70 fillér beküldése ellenében szállítom. Cím: özv. Kremnitzkyné, Fröhlich Ilona, Kolozsvár, Donát-út 3. sz.

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYESÜLET SZAKKÖZLÖNYE.

FELELŐS SZERKESZTŐ
GYÖRFI ISTVÁN

*
*

MEGJELENIK RENDES VISZONYOK KÖZÖTT HAVONTA.

Felhívás Magyarország gazdaközönségéhez!

A rokkant katonák jövőjének biztosítása érdekében a háború kitörése után megindított társadalmi és másnemű mozgalmak mind nagyobb-nagyobb mérvet öltenek. E mozgalmak között nem áll utolsó helyen az az akció, amely a rokkantak egy részének a **méhészetben** való kioktatására irányul. Földmivelő állam vagyunk, s így a rokkantak nagy része is a földmivelők közül kerül ki, akik eddig méhészettel talán nem foglalkoztak, holott tudnivaló, hogy a méhészet a mezőgazdaságnak kevés befektetés, kevés és könnyű munka mellett egyik legjövedelmezőbb ágát képezi, s olyanok is könnyen foglalkozhatnak vele, akik más munkára benáságuk miatt kevésbé alkalmasak.

A m. kir. földművelésügyi miniszterium, valamint az Erdély-részi Méhész Egyesület e gazdasági ágának a rokkant katonák által való minél szélesebb körben leendő megkedveltetésének nagy fontosságát úgy mezőgazdasági mint a rokkant katonák jövő boldogulása szempontjából is belátva, az egyesület székhelyén Kolozsvárt 1915. év május havától folyó év január hó végéig 1080 rokkant katonát képezett ki a modern méhészetben, s a kiképzés állandóan tart úgy Kolozsvárt mint Kalocsán, Kaposvárt, Nagyszebenben, Temesvárt, Nagyváradon és Szatmárnémetiben. A kiképzettek közül sokan vannak olyanok akik nem rendelkeznek még azzal a legkisebb pénzüsszeggel sem, amellyel egy pár méhcsaládot vegyenek, ellenben szívesen vállalnák a kisebb-nagyobb méhesek kezelését akár feles kezelésben, akár meghatározott díjazás mellett, ezenkívül tehetségök s munkaerejükhez képest munkaadójuk rendelkezésére állanak.

Sajnos, Magyarország uradalmi, nagy birtokosai, sőt az állami birtokkezelőségek a méhészetre eddig megfelelő súlyt nem fektettek, méheseket nem állítottak fel, nem használták ki gazdaságukban méhek részére a méh legelőt, miáltal millió meg millió korona értékű vagyon veszett el a virágok kelyheiben. A háború új viszonyokat teremt. Kényszerítve vagyunk minden alkalmat és módot a jövőben felhasználni nemzeti vagyonunk gyarapítására, közgazdaságunk fejlesztésére s rokkant katonáink jövőjének biztosítására.

Magyarország földesuraihoz, nagybirtokosaihoz fordulunk tehát s arra kérjük, — itt az alkalom — állítsanak be birtokaikra méheseket, s tegyenek annak kezelőjévé egy rokkant katonát, aki félábrával vagy félkézzel is kezelni tudja a méhcsaládokat.

Egy méhes beállítása nagy befektetést nem igényel, a méhcsaládok rendszeres kezelés mellett gyorsan szaporodnak s a méhészt eltartására biztos jövedelmet nyújtanak s a befektetés is megtérül.

Kolozsvárt az Erdélyrészi Méhészt Egyesületnél, valamint a fentemlített s tanfolyamot tartó helyeken lévő állami méhészeti szakközegeknél is elővannak jegyezve azok a méhészeti tanfolyamot végzett rokkantak, akik erre szívesen vállalkoznak.

Ha csak 800—1000 rokkant katonának biztosíthatjuk is ily módon a jövőjét, nagy szolgálatot tettünk hazánknak s hazánkért harcolt hős katonáinknak, s ha ugyanannyi méhes létesül, nemzeti vagyonunk évente egy pár millióval szaporodik.

Ujólág kérjük tehát az uradalmak, nagy földbirtokok tulajdonosait, az állami birtokok kezelőseit, hogy már e tavaszon állítsanak be birtokaikra egy-egy méhest s kezelőért forduljanak akár az alólírt egyesület elnökségéhez, akár az említett városokban tanfolyamot tartó méhészeti szakközegekhez.

Minden rokkant katona tanfolyamon nem vehet részt; van azonban minden községnek papja és tanítója, akik hivatva vannak a népet vezetni s így a rokkantokat is oktatni.

A papokhoz és tanítókhöz is fordulunk tehát, s kérjük állítsanak be méheseket s a községbeli rokkantokat oktassák, tanítsák méhészetre s legyenek azon, hogy rokkantjaink boldogulhassanak, megélhessenek s nélkülözéseknek ne legyenek kitéve.

Az Erdélyrészi Méhészegyesület elnöksége Kolozsvárt.

Dr. Balázs Ferenc,
egyesületi főtitkár.

Br. Jósika Gábor,
egyesületi elnök.

Egyesületi élet.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesületnek Kolozsvár.

A méhészet iránt érdeklődő rokkant katonák kiképzése végett az Erdélyrészi Méhész Egyesület hazafias közreműködése mellett Kolozsváron, múlt évi május hó 3-án, kísérletképen egy 18 napos időszaki méhészeti tanfolyamot nyitottam.

Tekintettel az érdeklődők nagy számára s hogy az intéző körök óhajai kielégítést nyerjenek, a tanfolyamnak egyszerre három csoportban való megtartásáról kellett gondoskodnom, miáltal viszont a tanfolyamon három előadó vezetése mellett 18 nap alatt 90 rokkant katona nyert kiképzést, kik ezenkívül a méhészeti eszközök készítését is megtanulták és 450 K. ára faanyag felhasználása mellett 685 K. 20 f. értékű méhészeti eszközt készítettek.

Az intéző körök nagy érdeklődése mellett május hó 20-án Kolozsváron az állami tanítóképző méhese előtt a tanfolyamon résztvevő rokkant katonák által készített méhészeti eszközök bemutatásával nyilvános vizsga tartatott, mely alkalommal a tanfolyamot végzettek a méhészeti ismeretekből oly meglepő tudásukról tettek tanuságot, hogy ez a körülmény ily tanfolyamok állandó megtartását kívánatossá tette és így az intéző körök részéről minden oldalról megnyilvánuló óhajtáshoz képest elhatároztam, hogy ily méhészeti tanfolyamokat mindaddig fogok tartatni, ameddig azokra kellő számú oly rokkant katona jelentkezik, kik már polgári foglalkozásuknál fogva is a méhészet üzésére elsősorban hivatva lehetnek.

Ily előzmények után vették kezdetüket a rokkant katonák részére tartott azon méhészeti tanfolyamok, melyek méhészetünk fejlődésének történetében egy új korszakot látszanak alkotni. A kolozsvári siker nyomán ugyanis előbb Kalocsán, később Nagyszébenben és Kaposváron, majd Nagy-Váradon és Temesváron legutóbb pedig Szatmárnémetiben is hasonló tanfolyamokat nyitottam és ezen tanfolyamokon a múlt évben Kolozsváron 990, Kalocsán 441, Nagyszébenben 150, Kaposváron 180, Nagyváradon 50, Temesváron 50, Szatmárnémetiben 30, összesen tehát 1891 rokkant katona nyert kiképzést kik amellet, hogy a méhészkedés megkezdéséhez szükséges ismereteket elsajátították, még 22 ezer koronát meghaladó értékű méhészeti eszközt is készítettek.

A méhészeti idény előrehaladása folytán a méhészet okta-

tása mindinkább a szobához lévén kötve, későbbi tanfolyamok a résztvevők megfelelő hasznos foglalkoztatása végett akként bővítettek ki, hogy a tanfolyamok munka-programjába méhesek, melegágyablakok készítése és a kosárfonás tanítása is felvétellett s a kosárfonást illetőleg főszűly a mézes edények postai és vasúti szállításánál jól bevált szállítókosarak készítésére fektettetett, miáltal a különben méhészeti székhelyeket képező említett helyeken lassanként tanfolyamok tartására alkalmas oly megfelelő berendezésű műhelyek keletkeztek, melyek az okszerű méhészet terjesztésére irányuló tevékenységükkel egymással versenyezve mihamar megvalósítják azon közös célt, hogy idővel az állami támogatásra szoruló szegénysorsú kezdő méhészeket ezen állandóan méhészeti eszközök készítésével foglalkozó munka-telepek készletéből lehessen majd ellátni és hogy a méhészet oktatására berendezendő iskolák részére szükséges eszközök is ily műhelyekből kerüljenek ki.

A tanfolyamot végző rokkant katonák egyelőre még csak törzskönyveztetnek s méhészeti felszerelést csakis akkor fognak kapni, ha a katonai kötelekből szabadulva, községi előjáróságuk útján igazolhatják, hogy a méhészkedést megkezdték.

Erről az egyesületet tudomásul azzal értesítem, hogy a háború tartama alatt a méhészet fejlesztésére irányuló állami támogatás a rokkant katonák részére rendezendő tanfolyamok megtartására szükséges költségek engedélyezésén kívül kizárólag abban nyilvánul, — hogy érdemes szegénysorsú kezdő méhészek részére a legszükségesebb méhészeti eszközöket a rokkant katonák tanfolyamán készíttetkekből adományozom és hogy az erre különösen érdemes emberbaráti intézetek részére ily tanfolyamokon iskolai méheseket készíttetek. Budapest, 1916. január 14. A miniszter helyett: *Br. Kazy* államtitkár.

Értesítés.

Rokkant katonák tanfolyamát végzettek közül többen fordultak hozzánk azzal a kéreessel, hogy mily módon juthatnak méhészeti felszereléshez. Habár a tanfolyamok végeztével az eljárás minden egyes alkalommal hangsúlyoztatott mégis szükségesnek tartjuk ismételni, hogy a földmivelésügyi minisztérium által a háború előtt is rendeztetett méhészeti tanfolyamokon a tanfolyam hallgatók az általuk készített méhészeti felszereléseket adomány-

ként mindenkor magukkal vihették, a rokkant katonák a tanfolyamról való távozásuk alkalmával ezen adományban nem részesíthetők, mivel az illetők még a hadsereg kötelékébe tartoznak, illetve tartoztak.

A dolog természetéből folyólag ez a körülmény mindeniköknek értésére adatott; azonban, hogy ha katonai kötelékből kiválnak s otthonukban méhészetet rendeznek be s azt, hogy a méhészkedést 1—2 méhcsaláddal — kasban vagy kaptárban megkezdették a községi előjáróság útján igazolják — a földművelésügyi minisztériumtól a méhészet üzésére elkerülhetetlenül szükséges méhészeti felszereléseket adományként szintén megkapják.

E végből legcélszerűbb, ha az illetők haza távozásuk után azon hely és idő megnevezése mellett ahol a tanfolyamot végezték, a földművelésügyi miniszter úr önagyméltóságához címzett kérvényüket a tanfolyam megtartásánál közreműködő egyesület útján minél előbb benyújtják, hogy az adományban, a megfelelő méhészeti eszközökben részesüljenek.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület Elnöksége.

Etessünk-e denaturált cukrot a méhekkel?

Az 1912—13-ik évek esősek lévén, a tartós esőzések miatt a méhek a télire való eleséget nem tudták begyűjteni. De nem is volt mit hordani, mert a sok eső a virág kelyhéből kimosta az édes nektárt. — Ősszel a kaptárokból bogár volt elég, de méz nagyon kevés. Mindenfelől csak azt lehetett hallani, hogy nincs méz, — a méhek éhen halnak, a méheket nem lehet kitelelni. Akadtak olyan méhészek is, akik felírták a kitélelésre méhcsaládjait. Kétségbe voltak egészen esve a méhészek a méhek kiteleltetése miatt. Isten óvja mi Magyar hazánkat az ily szűk mézidényü évektől!

Nos! vajjon hogy teleltek ki a méhek? — Úgy, hogy a méhész egyletek útján a magyar kormány segítségére sietett a méhészeknek s denaturált cukrot engedélyezett a méhészeknek a méhek kitelelésére. Újól is legyen köszönet és hála a méhészek részéről a magas kormánynak ezen említett szívessége, — atyai gondoskodásáért.

En is hozattam egy métermázsa denaturált cukrot, hogy a szük mézidény miatt gyenge méhcsaládaimat etessem. Rendszeresen 4 kgr. denaturált cukrot oldottam és főztem föl 2 $\frac{1}{2}$ liter vízben a következőleg:

A vizet a cukorra öntve, a fazakat a tűzhöz tettem, hogy melegedjék, s a tetejére felszálló fűrészforgácsot a habszedő kanállal szépen lekanalaztam. Amikor a cukor teljesen feloldódott egy tiszta rongyon átszűrtem, ami a homokszemeket teljesen kifogta. Ismét főni tettem s mikor forrott, a habot egy evőkanállal lekanalaztam, így főztem addig, míg a habzás megszűnt. Átlag 1. habot szedtem le. Ezután a tűzről levéve, hagytam kihűlni. Etetés előtt cseppentettem az így nyert mézszirupba 20 csepp hangyasavat s összekavartam. Keretes, üres lép sejtékbe öntöttem s vagy az ablakon belül tettem, vagy az ablakon kívül, mikor hogy kinalkozott az alkalom s a méhek nagy örömmel fogyasztották el. Már három éve, hogy egyik másik gyenge méhcsaládom denaturált cukorral etettem, de egy sem esett vérhasba tőle, amint ezt több oldalról hallottam, hogy a méhek a denaturált cukor etetés miatt vérhasba estek és elpusztultak.

A vérhaszt a méhek megkaphatják, ha a téli nyugalmukban sokat háborgattnak, vagy ha későre kezdik meg a tavaszi tisztuló kirepülést. A néptelen családok rendszeresen később kezdik meg a tisztuló kirepülést azért, mert az anya a fiasítást megkezdvén, hogy az kellő melegségben legyen, szükség, hogy a méhikék állandóan melengessék, kivált ha még hozzá a költőtér is bő. Tehát a családnak mindaddig kell várnia a tisztuló kirepüléssel, míg kívülről annyira meleg levegő áramlik be a kaptárba, hogy a fiasítás melengetésére többé nem szükséges minden egyes méhike.

Az elmondottakból kifolyólag a denaturált cukrot a méhek téli etetésére jönnek tartom azzal, hogy az etetést ha csak lehet, szeptember hó közepe előtt végezzük be.

A kezdő méhészekért jönnek látom megemlíteni azt is, hogy fehér vagy sárga cukorral is lehet etetni a méheket, de azt is mindig föl kell oldani vízben, azután fölforralni és lehabozni s hangya savat önteni belé úgy, amint fönnebb leirtam. Az egyik méhésztársam egy alkalommal odatlan állapotban etette a fehér cukrot s a méhei mind elpusztultak amiatt, mert a szomszédokat nem volt mivel csillapítsák.

Jönnek tartom a denaturált cukrot serkentő etetésre.

Mi is az a serkentő etetés? — Tavasszal rajzás előtt a méh családokat szoktuk etetni azért, hogy az anya petézzon vagy fiasítson jobban s a méhikék legyen mivel táplálják az új nemzedéket, mert künn a természetben még kevés a mézelő virág. Akárhányszor megtörténik, hogy az élelem hiánya miatt az anya kénytelen a petézést beszüntetni, vagy a méhek a fiasítást kihányják, sőt olykor-olykor meg is eszik. Tehát szükség, hogy a méhészt etesse a méhcsaládot, aminek meg lesz az a haszna, hogy a család népessége megszorodik s idejekorán rajzik, tehát a főhordás előtt s így a rajok is életképesek lesznek. De ha nem rajzanék is, a reá fordított költséget vissza fizetné a főhordás idején begyűjtött méz fölösleggel.

Jónak tartom végül a denaturált cukrot a rajok etetésére is.

Igen sokszor megtörténik, hogy a mostoha időjárás miatt a raj napokig vagy hetekig nem tud kellően járni és élelmet szerezni. Ilyenkor aztán ismét csak etetnünk kell a méhikéinket mézzel vagy cukorral. Jó etetni azért is, hogy az anya szorgalmasabban petézzon és a család erősödjék meg népességben és mézben is. Így aztán bátran mehet neki a télnek.

Ezek után bátor vagyok kérni az Erdélyrészi Méhészt Egyesület igen tisztelt vezetőségét azon szívességre, hogy ne szűnjön meg továbbra is a tagjai részére denaturált cukrot kieszközölni a magas kormánytól, mert az jó téli, serkentő és rajtetetésre egyaránt.

Kozma Miklós.

Méhállományunk nemesítése.

(II. számú pályamunka).

Jelige: Győzzön a jobb!

(Folytatás.)

5. Lényegesen befolyásolhatja a nemzedék elkorcsosulását a fészkek lépeinek elvénülése is, mely minél tökéletesebb valamely anyaszaporító képessége, annál hamarabb bekövetkezik; mennyiben az álcák bebábozása és a bábok kétszeri vedlése folytán a sejtfalakkhoz tapadó nimfarétegektől nemcsak megbarnulnak és megnehezdednek, hanem annyira meg is szűkülnek a sejtek, hogy

erőteljes nemzedék fejlődésére alkalmatlanokká válnak. Az elvénült lépeket minden 3–4-ik évben ki kell cserélni és a mézkamrában alkalmazni.

6. Mindezeknél többet árt a fajnemesítés ügyének az emberi okoskodás, mely a meleg fészekből kiszakítva, apróbb családcskákkal: mesterséges uton nevelt anyákkal akarja a hanyatló méhállományt nemesíteni és fenntartani — műrajkészítéssel!

Én az egész fajnemesítés sarkítételének és legfőbb szabályának tekintem: az anyát az édes, meleg otthon, a család összesege nevelje!

7. A konzervatív gondolkodásban megcsontosodottak nem akarják felismerni, hogy az ember is megváltozott és nagyon is megnehezült életviszonyok közé kerülvén, hogy egzisztenciáját biztosíthassa: kénytelen az erdők irtására, legelők, rétek felszántására: mi által a méhlegelő flórája is tetemesen átalakult, megromlott és a kisebb ürtartalmú kaptárookban az anya petéző-képessége, a család népessége nem fejlődhetvén ki: a család mézszegény vagy betelérésre alkalmatlan marad.

Mit tesz most a méhész? Az országosan ajánlott denaturált cukorhoz, vagy szörpökhöz fordul és a kegyelemdőfést adja meg méheinek! Kétségtelen, hogy a természetellenes táplálék káros visszahatásai a szervezet és a fiasítás elsatnyulására vezetnek és nem a nemesítésre!

8. Hasonlóan megbocsáthatatlan hibák közé sorozhatom, ha a méhállomány között álnyás család is van, melytől, — mint tudjuk, — csak korcsherék származhatnak, de ezek is képesek lévén az anya megtermékenyítésére, ha a fiatal anyák ezekkel párosulnak, a fajnemesítés kísérlete, annak ellenkezőjét eredményezi.

9. Mivel pedig az okszerű méhtenyésztés és fajnemesítés nem csak az egyén rátermettségén és tudásán, hanem a tömegén alapszik, nemcsak mi kell a cél felé törekedjünk, hanem a *méhészek összesege*.

A tudós, a művész, a kereskedő, a földmives és iparos bizonyos körülmények között boldogulhat a maga egyéni képességeivel is, de a méhész nem! Hiába csinálja dolgait szakavatott kezekkel, ha a környezetében lévő méhészek tudatlanok és a fennebb vázolt hibákba esnek: ő csak félmunkát fog végezni, ha azokkal egyetértve nem jár el és a gyertyát véka alá rejti!

10. *Aki megkezdí a munkát és belefáradván abba hagyja, az semmit sem csinált! A méhállomány nemesítésének munkája nem 1—2 évre terjed, hanem egész életre szól!*

11. Jól jegyezzük meg azonban, hogy kizárólag saját állományunkkal üzött nemesítés nem vezet eredményre, mivel a vérrokonság folytán a méhek végül elsatnyulnak, miért 3—4 évenként ugyanilyen fajtisza anyaggal kell vérkeverést eszközölnünk! Igaz, ha közelben fajtisza és okszerűen kezelt méhcsaládok vannak, a vérkeverésről a természet maga gondoskodik: a környékbeli heréktől termékenyülhetnek a fiatal anyák, de a természet munkáját elő kell segítenünk!

12. Azonban a legjobban végzett munka sem ér semmit, ha az anya származását, korát, petézőképességét, a petezés megkezdését és beszünését, a fiasítás mennyiségét, az anya esetleges testi fogyatkozásait; a család népességét, hímport, — és mézkészletét, szorgalmát, hajlamait, vér mérsékletét, telelő képességét, rajzását; az időjárás változásait, az évi csapadék mennyiségét; a vidék flórájának milyenségét, a fontosabb mézelők virágzásának kezdetét és végét; a mézelés eredményét évenként pontosan vezetett naptárban fel nem jegyezzük.

Magam is jegyzem 1900 óta — és jegyzi ma számos kiváló méhésze hazánknak, — de hányszor mellőztek és kigúnyoltak ezért!

2. *A nemesítés kivitele.*

a) *A faj megválasztása.*

Láttuk, hogy a tenyésztésre alkalmas faj csak a hazai lehet, mely világos-, szürkés- és sötétbarna változatokban ismeretes.

Legajánlatosabb a szürkésbarna színű magyar méhet választani, mely szelidebbnek és szorgalmasabbnak is bizonyult más színváltozású társainál. — Ez is az eredeti magyar faj!

A választott színhez pedig szigorúan ragaszkodjunk vérfel-frissítésnél is, mert eredetiségét csak így őrizhessük meg; aztán e három szín változat között jelleg és hajlandóságra nézve is vannak eltérések.

A szín megválasztása mellett elengedhetetlen, hogy a család a faj közül kiváló és minél többoldalú jótulajdonságokkal dicsekedjék: legyen erős, népes, élénk járású, szorgalmas, szelíd, edzett: *telelésnél kevés veszteséget mutató!*

Az anyja legyen erősen fejlett, hibátlan, szorgalmas petéző, 3 évesnél nem idősebb és 2 évesnél nem fiatalabb.

Fiasítása legyen tömör, zárt sorú, kiterjedt, nagyobb részben fődött ugy a munkás, mint a herelépeken.

Lépei legyenek középidosek.

b) *A nemesítés megkezdése.*

A faj megválasztása után a nemesítés idejének megkezdését kell meghatározni. Ezt pedig szigorúan hetekhez, hónapokhoz kötni nem lehet. Csak annyit mondhatok, hogy feltétlenül tavaszra: a főhordást megelőző gyümölcsfa virágzásra essék, mikor már választékosabb minőségű nektárt és himport találhatnak a méhek. Ezen időszak az Alföldéken április közepe táján, a Felföldéken május végén vagy derekán fog bekövetkezni, tehát a vidék fekvése és éghajlata szerint kell igazodni.

c) *Az alkalmasság megállapítása.*

Tehát főhordást megelőzőleg, gyümölcsfa virágzás idején, midőn a méhek legnagyobb gonddal szokták ápolni a fiasítást, a nemesítést megkezdhetjük. — Jegyezzük meg azonban, hogy semmi esetre sem szabad a munka megkezdését főhordásra halasztani, mert ekkor a fiasítást elhanyagolják s teljes erejükből a hordásnak esnek. Még kevésbé hagyjuk a főhordás utánra, mert ekkor a szaporodásban pangás, visszafejlődés áll be.

A főhordást megelőző időszakban pedig a fajfenntartási és szaporodási ösztön a legteljesebb mértékben ki van fejlődve a méheknél, amit az alkalmasság megállapítása után irányítani is módunkban lesz.

Hogy a kiválasztott család csakugyan alkalmas-e a fajnemesítésre, arról könnyen meggyőződhetünk, ha félig kiépített vagy lépkezdéses keretet akasztunk fiasítása mellé. Ha pár nap múlva megvizsgáljuk s azt látjuk, hogy herelépekkel építette ki a keretet, akkor fajnemesítésre alkalmas. Még inkább ha az anya azt már be is petézte. Ha pedig csak munkás vagy csak részben heresejtekkel építette ki, de azokat is üresen hagyta, akkor fajnemesítésre nem alkalmas. Ha mégis ragaszkodnánk a kiválasztott családhoz, 1 dl. $\frac{1}{3}$ -adrés langyos vízzel felhígított mézzel kell etessük mindaddig, amíg herelépek építésére és befiasítására hajlandóságot mutat. Így még főhordás előtt nemesítésre alkalmassá válik.

Etetésnél az adagot 3 naponként 1 dl-rel fokozzuk és megszakítás nélkül folytatjuk a munka befezéséig! — Ne sajnáljuk, az áldozat dúsán megtérül!

d) *A kiválasztott családok osztályozása.*

Fajnyák nevelésére azon családok lesznek alkalmasak, melyek a teelés után legnépesebbeknek mutatkoztak és a legkeve-

sebb veszteséget szenvedtek. Ezeknél bizonyosan szívós természetű anya van, melynek kiválóságait az ivadékok is örökölni fogja! — Ha a fiasítást szemügyre vesszük és azt látjuk, hogy az a) alatt elmondott kívánalmaknak nemcsak teljesen megfelel, hanem esetleg már lefödött herelépek és anyabölcsők is vannak valamely családnál: ez kecsegtet a legbiztosabb eredménnyel a fajanya nevelésnél.

Az anyanevelésre törekvő, vagy anyanevelére szánt család hajlamait a c) alatt leírt módon etetéssel segítjük elő és érett herefiasítását idejében megsemmisítjük.

Fajherék nevelésére szintén öregebb, de három évesnél nem idősebb anyával bíró azon család lesz a legalkalmasabb, melynek a legkorábban elegendő, nagyrésztben fedett herefiasítása és a fészkek körzetében bőséges himpora van koncentráva.

Ezen család herenevelő hajlamait 1–2 félig herlépes keret beadásával és az előbb leírt serkentő etetéssel támogatjuk, de megfigyelés alatt tartjuk és ha anyabölcsöket emel, — ami bizonyosra vehető, — havonként megsemmisítjük.

Az osztályozásnál figyelembe veendő a család megelőző évi rajzasi hajlandósága és gyűjtő képessége aszerint, amint szaporító vagy mézeltető méhészkedésre akarunk berendezkedni.

— Megjegyzem, aki a lépkészlet gyarapítására törekszik, szintén ezen időszakot kell kihasználnia és csak rajokkal, vagy rajzásra még nem készülő családokkal építesse; mert a rajzásra készülő család építeni nem hajlandó. Inkább fiatal méhek építenek.

e) *Az anyák kiselejtezése.*

Az a) d) szerint fajnemesítésre kiválasztott és állandóan fokozódó adagokban etetett családaink úgy here-, mint anyanevelésben hetekkel megfogják előzni a további tenyésztésre alkalmasnak nem talált családokat, melyektől az anyákat rendre kiselejtezzük és megsemmisítjük.

A kiselejtezéshez csak akkor fogunk, midőn az anyanevelő családoknál érett anyabölcsők vannak, vagy akkor, midőn utórajt adott és az anyapárosító ládikákba helyezett fiatal anyák megtermékenyültek és fiasítanak is.

f) *Anyabölcső alkalmazása.*

Négy nap múlva, az anyabölcsők lefödése után, a kiselejtezendő anyákat elszedjük és megsemmisítjük. Egy-két nap elteltével, midőn már a családok az árvaság tudatára ébredtek és anya után

vágyódva, tán az anyabölcsök építését is megkezdették: az anyanevelő család anyabölcsőiből a legnagyobb óvatossággal, azok megsértése nélkül kimetszünk annyit, amennyire szükségünk van.

Előre elkészítünk megfelelő számú keretet és a lépek aljáról egy darabkát levágván, az anyabölcsőket olvasztott viasszal a résekbe (természetes állásuknak megfelelően) ragasztjuk és az árva családokhoz beosztjuk a fészkek középebe, hol legnagyobb a meleg.

Hogy az anyabölcsök meg ne hüljenek, e munkát csak meleg szobában végezhetjük sikeresen.

Azzal ne törődjünk, ha a család más anyabölcsőket is emelt, vagy emelni fog, mert ha munkánk sikeres volt, azok mint fiatalabbak, az anya kikelésével úgy is megsemmisülnek.

g) *Anyanevelők készítése.*

Ha az anyabölcsök már le vannak fődve és termékeny anyával akarnók a kiselejtezendő anyákat felcserélni, ami helyesebb is, szedjük ki az anyabölcsös kereteket és készítsünk azokból anyanevelőket következőleg:

Az anyanevelő ládika kijárójához himporos és csak belső felén mézes, utána az anyabölcső, majd erősen mézes és himporos keretet helyezvén, az anyakaptárból még annyi fiatal bogarat seprünk át a kikelőfélben lévő fiasításos keretéről, hogy az zsufolásig takarja e három keretet. . . E munkát déltájt végezzük!

Ha a fajanya család elég erős, csinálhatunk belőle 2—3 ilyen kisebb anyanevelőt is, melyet természetesen kisebb adagokban szintén megszakítás nélkül tovább kell etessünk és megfigyelés alatt tartsunk, nehogy ki rabolják. *A ládákat jól beburkolva, melegen tartjuk!*

h) *Anyapároztatók készítése.*

Az f) g) alatt leírt eljárásnál még helyesebb, ha az anyanevelésre kiválasztott fajcsaládot kirajzani engedjük.

Alkonyat felé a rajból az anyát kifogjuk és megsemmisítvén, a rajt 2—3 felé osztva, anyanevelő ládába tesszük és az f) alatt leírt módon anyabölcsőkkel látjuk el, melyeket a kirajzolt családtól is vehetünk, de helyesebb, ha másik kiválasztott családtól vesszük, ha ugyan ilyennel még rendelkezniénk.

Azonban a 9—13 nap múlva jelentkező utórajjal (másodraj) fogjuk kapni azon *tökéletesebb fejlődésű anyákat, melyeket párosító ládikákba helyezhetünk.*

Az eljárás a következő lesz:

Az utóraj befogásánál az anyákat kifogdossuk és külön-külön kalitkába zárván, azokat alkonyulatig a rajfogó oldalához erősítvén, a rajnál hagyjuk.

Alkonyat felé a rajt erőssége szerint, 2—3 ládikába elosztjuk és a fajcsaládoktól elvett 1—1 fiasításos keretet beadván, az anyákat szintén elosztva, a ládikákba szabadon bocsátjuk. (ellehet egy ládikába 2—3 is, a méhek majd választanak: a selejtesét leölik.)

Ha az idő a párzásra kedvez, egy hét leforgása alatt rendelkezésünkre állanak a termékenyült fiatal fajanyák, melyeket az i) alatt leírt módon használván fel; az elárvult népecskét a következő utóraj hasonló megosztásával megerősítvén, anyával látjuk el; vagy ha ilyen nem jelentkeznek, a fajcsaládtól kikeresett anyabölcsös keretet bogárral együtt tesszük át hozzá.

i) *Fajanyák beadása.*

Mint é) f) alatt láttuk, az anya beadásának első kelléke a család meganyátlanitása 1—2 nappal előbb; mely után a termékeny anyát 5—6 darab kísérő méhvel kalitkába tesszük és egyik keret felső széléből hasonló nagyságú lépet kivágván, a kalitkát beillesztjük és az árva család fészkebe helyezvén, 48 óra múlva szabadon bocsátjuk.

Még bizonyosabb az anya elfogadása, ha az árva családot annak beadása előtt félnappal rajállapotba helyezzük (összes építményeit elszedjük és a népet az üres kaptárba vissza seperjük) és a kaptárt lépkezdéses keretekkel látván el, az anyás keretet a felső sor közepére helyezzük. Így az összetartozandóságot jobban érzi s az anya 24 óra múlva kiereszthető.

Akinek nincs ideje ezen körülményesebb eljárásoknak, permettse be hideg vízzel az árva családot és a fajanyás népecskét kerettestül együtt rakja át annak fészkebe olyformán, hogy e keretek az ablak felé essenek és azok között is az anya közepén legyen. Így szabadon is beadható az anya.

3. *Fajherék nevelése.*

Tíz év óta foglalkozom a méhek nemesítésével és el kell ismerjem, sok nehézséggel kellett s kell ma is megküzdenem. Nem egy eset volt arra, hogy bármilyen gonddal és kellő időben fogtam a fajherék neveléséhez, telepeimen akadtak olyan erős fejlődésű családok, melyek minden serkentő etetés nélkül is szinte észrevétlenül ugyanazon időre, mint a kiválasztott családok: heréket neveltek s a fiatal fajanyák párzása ezekkel történt meg.

Erről vitatkozva, egy méhészeti lap volt szerkesztője azt javasolta: teleltessem ki a heréket, — tehát az ályás vagy anyátlan családokat! — Igen, hogy a rablás biztos veszedelmét zúdítsák méheimre? Még ennél is károsabb hatását láttuk: 1. „A méhek elsatnyulására vezető körülmények és okok“ c. 8. sz. alatt.

Nem fogadtam meg a szerkesztő tanácsát, hanem más módhoz folyamodtam, mit ajánlani merek.

Teeljük be egy fajcsaládot terméktelen anyával, mely jóval előbb, — midőn a termékeny anyák még csak munkásokat szaporítanak, — szükségszerűleg csak heréket fog szaporítani, miben az etetés csak jobban szorgalmazni fogja; és így bármilyen korán akár május első napjaira legyen készen az anyanevelő család, a fiatal anyáknak fajhere áll rendelkezésére és az idegen herével való párzás kizártabb.

Mivel azonban a környéken lévő „jó!“ kezelt méhesekben e szándékosság nélkül is telelődhettek be ilyen családok, az elfajzás még sincs teljesen kizárva.

Nézzük tehát: mit tehetnénk az idegen herékkel való párosodás megakadályozására?

a) *Idegen herékkel való párzás kizárása.*

Amíg a svájci és a bádeni méhészekhez hasonlóan fajhere-tenyésztő állomásokat létesíthetünk; akinek módjában áll, tenyészke kétcsoportra osztva méheit: legalább 5—6 Km. távolságra egymástól, mely esetben egyik helyről a másikra viheti a terméktelen anyákat és vérfelfrissítés végett is ritkábban szorul idegenekhez.

Aki pedig ezt nem teheti, de az elfajzástól tart, a fiatal anyák párosítását eszközölje a délutáni órákban, 4 óra felé, amikor idegen heréket már nem lát röpködni.

Ezt úgy érheti el, ha a fiatal anya kifejlődése előtt 2 nappal minden hímét gondosan eltávolít az anyanevelő ládikából, illetve az anya pároztatóba a hímek kifogása után bocsátja be az anyákat és e kaptárkat nyomban meleg pincébe, vagy sötétebb kamrában helyezi el s ugyanígy jár el a kaptárral melyben a hímek vannak.

3—4 nap múlva, szép derült és csendes nap délutánján, 4 óra felé, a kaptárokat helyükre állítja és előbb az anyás, aztán úgy 10 perc múlva a herés kaptárt megnyitván, a méheket langyos méz befecskendezésével kirepülésre ösztönzi.

Ne bizakodjék abban, hogy az első kísérlet sikerült! Ime a méhek lecsendesedtek, vigye vissza sötét helyiségbe és 3—4 nap

mulva ismételve az eljárást; míg a családcskát átvizsgálván azt látja, hogy az anya fiasít.

4. *A vérfelfrissítés.*

Azonban bármilyen jeles tulajdonságai és legyenek valamely anyának; *ivadékainak elszaporítását tulságba ne vigyük*, mert így a méhek közeli vérrokonságba jutván, elsatnyulás és vérfertőzés miatt ki is pusztulhatnak. Hány ilyen méhes, üres méhes beszélhetne erről!

Éppen ezért, akik a műrajkészítésnek olyan nagy barátai és ezzel szokták állományukat szapritani: legyenek óvatosak! Egy családból sok műrajt ne erőszakoljanak ki és ami fő: az *öreg anyát semmisítsék meg.* — Ez a lényeg!!

Mert ha meghagyják és kiválósága miatt a következő évben is szaporulatából csinálnak műrajokat: a vérfertőzés veszedelmét viszik a méhek közé; lévén az ugyanazon családtól származó első raj nőstényei az utóraj, műraj (v. kirajzott család) hímeivel testvéri viszonyban, melyek közt a párzás lehetséges!

Igen, mert az öreg anya megmaradt következő évre is. A jelen évben pedig tőle származó fiatal anyák az előbbi évben ugyanezen meghagyott anyától eredő királynók hímeivel, mint legközelebbi rokonokkal párosodhatnak. — Ettől félnek és szoknek az utórajok is!

Ha tehát a nemesítendő családok között vérrokonság nem lehet, munkánk csak akkor lesz tökéletes, ha 3—4 évenként legalább 10 km-re vagy még tovább fekvő és okszerűen kezelt méhesből ugyanolyan fajtisza családokat vagy anyákat szerzünk be: minden 10 családra legalább egyet számítva.

Az ne csüggedjen, ha közben elfajzásokat is látunk, mert a természet rostál: ő a legjobb fajnemesítő! Emlékezzünk a magvető munkájára és igyekezzünk segítségére lenni a természetnek: a be nem vált anyákat évenként selejtezzük ki.

„A méhek elsatnyulására vezető körülmények és okok“ cím alatt elmondottakat méltassuk figyelemre, mert ezeken alapszik a munka sikere.

Adja a magyarok hatalmas Istene, hogy úgy a jelenleg dúló világrengető háború, mint méhállományunk nemesítése a mi győzelmünkkel végződjen: türelmünk sikeres és áldásthozó legyen. Amen.

Szemle.

Gazdag tartalommal jelent meg a „Magyar Méh“ f. évi jan.-februári száma. Első oldalán az O. M. M. E. új alelnökének, Koppély Géza nagybirtokos és nagyiparosnak képét mutatja be. Erdély méhészei nevében örömmel köszöntjük benne a magyar méhészet ügyének lelkes felkarolóját és „a magyar közgazdasági élet érdemes és kipróbált munkását.“

Több gyakorlati irányú kérdésről, mint a Székely-féle kap-tarduc, áttelelés, viaszfőzés, röplyuk kérdése, ad tanulságos hozzá-szólásokat.

A közgyűlésről szóló tudósításban olvashatjuk Szilassy elnök-nek — sok méhész előtt örömdetesen hangzó-bejelentését, mely szerint a pénzügyminiszterium kilátásba helyezte, hogy adómentes denaturált kristálycukrot engedélyez a méhészek részére.

1 K. 50 fillérért ajánlja a Méhész Zsebnaptárt (Budapest, Üllői-út 25.) és mutatványként közli belőle Hoffman Károlynak „A műlépek drótozása és ragasztása“ c. tanulságos cikkét.

A „Méh“ értékes közleményei közül különösen érdekelhet minden magyar olvasót, a II. számú pályamű, mely a rokkant katonáknak mond el sok hasznos tudnivalót a méhészkedésre vonatkozóan.

Valóban igazat kell adnunk az alapos körütekintéssel gondolkozó írónak, hogy a vagyontalan, de önálló méhészetet fenntartani akaró rokkantaknak tetemes előzetes segítségre van szükségük, hogy a kezdet nehézségeit leküzdve egy kis tőkét hozhas-sanak össze és állandó kenyeret biztosíthassanak maguknak.

Hinni merjük azonban hogy úgy a társadalom, mint a magas kormány segíteni fogja rokkant méhészeinket s nem engedi meg, hogy a nyomor még elviselhetlenebbé tegye az életet azok szá-mára, kik mindenüket a közért áldozták.

Megszívlelendő, mit Balogh Bálint a szavatossági biztosítás-ról ír schweizeri példára hivatkozva. Vajjon mikor jutunk mi el oda? A jelen közzelfogás, mely még mindig lekicsinylőleg mosolyogja meg a méhészet munkásainak tevékenységét, még nem kedvez az ehhez hasonló életrevaló eszmék megvalósulásának sem.

A „Méhészet“ bemutatja címlapján a papíros közfalú „Tam-bourin“ műlépet megviselt állapotában. A méhek tisztogatás köz-

ben megkapják a sejtek alján a papírosat és mint idegen anyagot kirágiák. A végén kilyuggatott rostakéreg lesz a szép építményből. A hézagot aztán, ha be is földják a méhek, heresejtekét építenek pótlásképpen.

Nem ajánlja, de mi sem ajánlhatjuk a méhészeknek.

A lap nagyobb részét egy érdekes vitatkozás foglalja le a nagy kaptár célszerűségét és használhatóságát illetőleg.

Ami felfogásunk ebben a kérdésben ma sem változott. Erdélyi viszonyainknak a nagyméretű kaptárak nem felelnek meg. Számunkra, amint azt a gyakorlat százszorosan igazolta, legjobban megfelelnek az országos rendszerű kaptár méretei. Maradjunk csak mi erdélyiek e mellett. *A négy soros országos méretű kaptárnál keresve sem találhatnánk célszerűbbet.*

Az amerikai „Gleanings in Bee Culture“ kimerítő részletekkel foglalkozik az európai kaptárakkal, méh lakásokkal. Mint különlegességet mutatja be képből és írásban a száma kásokat, sajátos rendszerű kaptárainkat és méheseinket. A különféle alakú és méretű méh lakások jelenségét úgy magyarázza, hogy az a méhészet iránt érzett és érdekebe kifejtett jelentékeny érdeklődés eredménye.

Ebből a lapból olvasom, hogy New-York állam Méhésztudós Társasága a mézpiac javítására képes levelező lapokat akar nyomtatni és forgalomba hozni. Célja az, hogy művészi rajzokkal felhívja a közönség figyelmét a mézre és a vásárlásra nézve, pedig, hasznos tudnivalókkal lássa el.

A rajzokra már ki is írta a pályázatot. Három díjat tűzött ki: egy 67 K. 50 f. egy 45 K. és egy 22 K. 50 fillérest.

Hasonló kísérletek, bizony nálunk sem lennének eredménytelenek.

Visszaemlékezés Sötér Kálmánra.

Jelige: Óh, ha jönnél hozzánk kiengesztelődés fehér galambjával! . . .

Sötér Kálmán nimbuszának nagysága előtt ihlettel álljunk meg: vegyük le a kalapot, midőn Róla emlékezünk!

Míg élt, meg vala nekünk halva, . . . meghála és feltámadott, — örökké él közöttünk!

Valóban, Ő nem ama megszokott hétköznapi „munkatárs” volt, akit addig, amíg velünk együtt dolgozott, figyelemre is alig érdemesíténk; de midőn körünkből eltávozik, akkor érezzük a veszteséget: méltatjuk az érdemet . . .

Nem! Ő azon kevesek közé tartozott, azon szellemóriás volt, aki a lélek porhüvelyének megsemmisülése után is körünkben marad.

És minő paródiája a régi közmondásnak! Beteges testben egészséges, halhatatlan lélek!

Sötér Kálmán 1834. október 10-én, Komárom vármegyében, Csuzon született. Jóformán egész testi élete betegeskedés, tengődés volt. Papnak készül, de gyöngye szervezete az iskola zárt levegőjével és a korlátolt mozgással nem tud megbirkózni; theologiai tanulmányait gazdasáttal cseréli fel és 1868-ban a dejtári kerülethez tartozó hercegprimási uradalmak intézőjévé lesz.

Alig 6 év múlva, betegeskedése miatt, innen is távozni kénytelen s a hontmegyei Ivánon vásárolt birtokára vonul vissza; hol haláláig csaknem kizárólag kedvenc méheivel és azok szakirodalmával kezd foglalkozni.

És minő kezdet! A magyart akkor is régi átka kísértette; dult a pártviszály: „A nagy elődök nyomdokába törpe epigonok léptek” — és az önzés dühöngő csatája nem zavarta Őt: alkotni kezdett!

„Hígyjék el, akkor is úgy volt, mint ma.” Méhészeti kultúránk tovább fejlődése semmit mondó üres vitákban veszett el? A kezdetnél Ő észre nem vették; de amikor meglátták, akkor „a törpe óriások” féltelni kezdték a dicsőséget!... Őt mellőzték?

Úgy van! Mellőzték, de Ő azért zajtalanul dolgozott tovább. Megvádolták? Igen, az önzők és szájhősök, mint minden igaz és elvonult embert úgy, alattomban! de Ő csak dolgozott tovább. Tovább, mert látta, hogy Szarkát és mindent, *ami nemzeti* hűtlenül elhagytuk, megtagadtuk és a nagy úttörők munkája után a hanyatlás korszaka bekövetkezett!

Dolgozott, hogy nagy kortársaival: dr. Bálint Sándor (az Erd. Méh. egyf. „Méhészeti Közlöny”-ének volt tudós szerkesztője), Kriesch János, Dietz Sándor, Radiczky Jenő, Bocskai Sámuel stb. élén: *hogyan megalkossa a magyar méhészeti szakirodalom aranykorát!*

Nagy műveltsége és bő nyelvismerete lehetővé tették, hogy a világirodalom minden számottevő méhészeti szakmunkáját átta-

nulmányozza. Elrejtett kéziratok és méhészeti vonatkozású munkák felderítése érdekében számos könyvtárt felkutatott.

Vasszorgalma, fáradhatatlan munkássága *s főleg és mindennek felett pedig 1848 óta szerzett és gyűjtögetett gyakorlati méhészeti ismeretei oly mérhetetlenül gazdag szaktudás birtokába juttatták, hogy 1878-ban „A méh és világa“ c. óriási művének megkezdésére bátran vállalkozhatott! (Ma, pedig, amég tegnap ismeretlen kezdő méhész is szakkönyvet ír!)*

S midőn egyfelől elismeréssel kell adóznunk az Erdélyrészi Méhész egyletnek, hogy e művet a méhészek közkincsévé tette; másfelől büszkék lehetünk arra, hogy e munkához hasonló az egész világirodalomban nincs; noha már elavult dolgok is vannak benne, mint a gyakorlati rész elő szavában ezt a szerző is elismeri, azonban: „Figyelmet érdemel mindaddig, amíg valaki jobbat nem alkot“: írja Sötér.

És mi, erdélyrésziek, büszkék lehetünk rá, hogy nemcsak az igazi méhtenyésztés otthona volt a mi szűkebb hazánk, hanem innen *indultak ki az irányeszmék s a nagy méhészek mindég, kiknek műveiből Sötér forrásul használta a következőket:*

1. Méhészeti irodalmunk legrégebb terméke, a Rákóczyak korából, 1636-ban György fejedelem főméhész mesterének, Horti Miklósnak latinul: „Tractatus de apibus“ címen megjelent könyvét.

2. Seraphicus szent Ferenc minorita szerzetbeli áldozó papnak 1762-ben, Kolozsváron megjelent és három kiadást ért „Erdélyi Méhecske“ c. könyvét.

3. Szigeti Gyula Józsefnek „Enyedí méhészkönyv“ cím alatt Nagyenyeden, 1763-ban megjelent és szintén több kiadást ért művét.

4. Széki Vesmás Tamásnak „Erdélyi méheskert“ cím alatt Kolozsváron, 1774-ben megjelent könyvét.

5. Névtelenül „Szorgalmas erdélyi méhész“ címen Kolozsváron 1809-ben megjelent könyvét.

6. Milotai Ferencnek „A méhészet kérdésekre és feleletekre röviden felszabva“ címen Kolozsváron, 1833-ban megjelent könyvét.

7. Szarka Sándornak, az *ingó szerkezetű méh lakás feltalálójának* „*Izletes méhtenyésztés“ c. alatt Kolozsváron, 1844-ben megjelent könyvét.*

8. Kiss Jánosnak „Népszerű Méhészkönyv“ címen Brassóban, 1865-ben megjelent és több kiadást ért könyvét.

9. Albu Józsefnek „Méhészeti Kalauz“ címen Kolozsváron, 1887-ben az Erdélyrészi Méhészegylet által kiadott első könyvét stb. (Az egyesület második kiadványa volt a Sötér Kálmán műve.)

A csaknem négy évtizedre visszatekintő Erdélyrészi Méhész Egyesület Sötér nagy emléke előtt meg kell hogy hajtsa annyi dicsőséggel övezett zászlóját, melyre a legszebb, leghervadhatatlanabb koszorút az Ő mesteri kezei fonták, midőn ennek kérésére korszakalkotó művének: „A méh és világa“ elméleti része kiadását és tulajdon jogát az egyesületnek adományozta. Ezzel szemben viszont hálás kellett, hogy legyen Sötér az egyesülettel szemben, hogy oly nagy anyagi áldozattal művét kiadta.

A mű elméleti része 1895. március havában sajtó alá kerülvén, ugyanezen év október havában megjelent annak első, 1896. december havában második vaskos kötete. — A könyv sajtó alá bocsátásáról és megjelenéséről a lapok útján előre értesült érdeklődő és méhészközönség a több ezer példányban megjelent munkát oly hamar elkapkodta, hogy sajnos, e nagybecsű mű elméleti részének megszerzése sok méhésznel máig is csak óhajítás maradt.

A nagy alkotás nyomán gomba módra születtek a méhészeti szakirodalom selejtes kiadványai, — de kísértett a revans eszméje is — és Sötér művének gyakorlati része iránt a várakozó érdeklődés megcsappant volna ?

Fájdalom azonban, hogy még sokak által várt gyakorlati rész megjelenése, e tudós szerző és az egyesület akkori vezetősége között támadt sajnálatos differenciák következtében 1908-ig kellett, hogy késsék; midőn a szerző az egyesülettől vissza váltván az elméleti rész tulajdonjogát, engedvén a sürgetéseknek, 30 évi munkálkodásának fényes eredményeként a megkezdett művet be is fejezte: 1908-ban „A méh és világa“ gyakorlati részének, az elméletinél még hatalmasabb két kötetével tette gazdagabbá méhészeti szakirodalmunkat.

Sajnos, hozzám intézett levelében, 1909. február 15-én, a méhészek közönbösségéről panaszkodván, így ír: „Ha legalább 100—150 megrendelést kapok, én adtam volna ki a munkát (mely 24 k.) és így olcsóbb lett volna, *de oly kevesen rendelték meg*, hogy kockázat nélkül ki nem adhattam volna; ebbe pedig 75 évvel bele mennem nem volt tanácsos, kiadását tehát nehogy 30 évi munkám kárba vesszen a Franklin-társulatra bíztam.“ stb...

A magyar-német és osztrák méhészek kiállításán és vándor-

gyűlésén, Budapesten, 1910-ben láttam utoljára, midőn gratuláltam neki, hogy örökbecsű munkájáért a b. bizottság egy (névtelen) aranyéremmel tüntette ki. Ő pedig „Természetesség a méhészetben“ címen a kongresszuson tartott előadásomról emlékezett meg. Midőn pedig a névtelen érmet megkapta, így nyilatkozott róla: „Lelkemből örülni nem tudtam neki!“

Vajjon, miért mondta ezt? . . .

Nem ezért, hanem azért, amit mindnyájunknak éreznünk kell! — és mondjuk ki: Sötér Kálmán méhészeti közéletünkben vezető szerepet, a legmagasabb pozíciót érdemelte volna, de nem emeltük oda!

De Ő mégis magasabbra: az örök dicsőség piadesztáljára emelkedett, midőn 1915. szeptember hó 15-én, a hontmegyei Ivánon, álomra hunyta le megfáradt szemét.

Legyen áldott a hant, mely porait takarja. Borítson minden tavasz virágszönyeget reá; s a fölötte zsongó méhek édes muzsikája hirdesse a legnagyobb magyar méhész örök dicsőségét a fel-támadásig!

Kolozsvár, 1916. február 21.

Donáth Aladár,

m. kir. méhészeti szaktanár.

Iskolaméhés.

Bemutatjuk olvasóinknak a rokkant katonák kolozsvári tanfolyamaín készített iskolaméhészek mintájának a képét (48 és 49 o.). A méhes 20 család befogadására épült. A hátsó oldal felnyitható, úgy hogy nagyobb hallgatóság is szemlélheti az előadó méhész munkáját.

A földművelésügyi miniszterium iskolák részére tervezte ezeket a méheseket. Előreláthatólag az első iskolaméhészeket a kolozsvári unitárius teológiai akadémia és a síketnéma intézet fogják használatba venni.

Hinni merjük, hogy ezek a méhesek egy buzgó alapos szak-tudással felfegyverzett méhész nemzedéknek lesznek nevelő otthonai.

A jövő társadalmának értelmes vezérei az iskola padjaiból fogják magukkal vinni a méhészkedés gyönyörűségének és nagy-horderejű közgazdasági jelentőségének feltétlen tudatát.

A méhesben.

Március és Április.

Márciusban ébredezni kezd az alvó természeti világ! A meleg, fényes napsugár kicsalja a fák szunnyadó rügyeit. Meleg, földágyukból kidugják mosolygó fejcskéiket az illatos ibolya, a hóvirág, a sárga szemű saláta szironta, a barbara, a kükörcsinek.

A márciusi napfény megtöri a méhesek néma csendjét. „A nap leányai“, ami kedves bogárkánk kiröpülnek téli palotájukból s vidám röpködéssel boldog zümmögéssel küldik hála imájukat a mindenség Bölcs Urához, kinek jóságát a fénylő nap áldó melegében újra érezhetik.

Március munkára hívja a méhészeket is. Kevés ugyan még a tenni való, de annál lényegesebb, hogy amit cselekednünk kell el ne mulasszuk meg is tenni.

Mínthogy a kaptárokat nyitogatni, mozgatni az idő hidegsége miatt még nem igen lehet és szabad, elsősorban is *megfigyelő tehetségét* használja a méhész.

A családok napfényes, meleg időben megkezdik első kirepüléseiket, hogy téli terhüktől szabaduljanak. Szükséges tehát, hogy a pinczékben, zárt helyen telelt családokat újra szabadba vigyük és a röpjukakat minden családnál szabaddá tegyük, hogy a kirepülést semmi se akadályozza.

Figyeljük a *kirepülő méheket!* A vigan repülő, nyugodtan ki-beszálló családoknál nincs baj. Jó időjárás mellett azonban, minden család előbb-utóbb ki fog repülni.

El ne mulasszuk és ne is halogassuk a *tisztogató* munkálatok elvégzését. A méh nem tűri a szemetet házapadlóján s így a téli mozdulatlanságban elgyengült munkásainkat kiméljük, ha az aljdeszkán felgyülemlett hulladékot és holt méheket csendesen, a röpnyíláson benyulva kihúzzogatjuk.

Márciusban a fiasítás már javában folyik a kaptárban s gondoskodnunk kell, hogy a munka valamely hiány miatt fennakadást ne szenvedjen. A fiasítás táplálásához különösen sok vizet fogyasztanak el a méhek s így el ne mulasszuk az *ítató vályuk* felállítást mindjárt a kirepülés után. Tartós rossz idő esetén, ahol

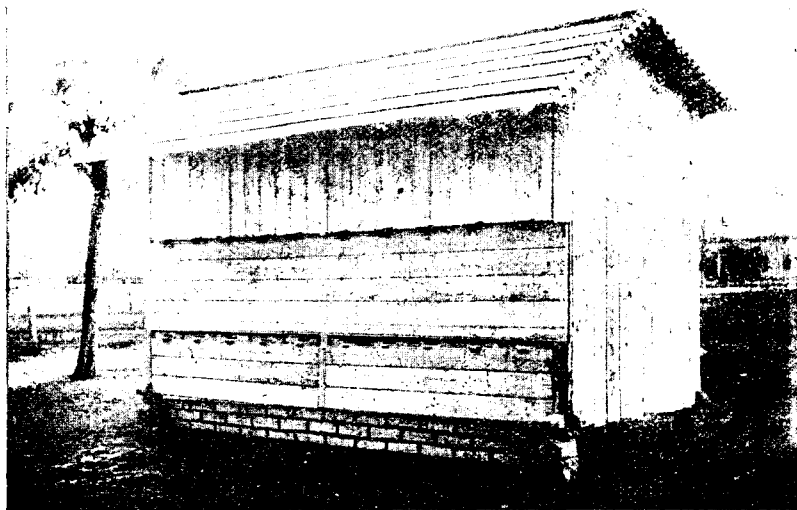

rendes itatók felszerelve nincsenek, a keretek alá is becsusztathatunk egy kicsi tányérkát, fapálcikákkal berácsozva, hogy a méhek a vízbe ne fulladjanak.

Amint, azonban a márciusi napok a légkört 9°—10° C.-ra felmelegítik fogjunk hozzá a megfigyeléseinken alapuló *tüzetesebb átvizsgáláshoz*. A nyugodtan röpködő, népes családoknak hagyjunk békét, ott még nincs semmi keresni valónk. Az alig szállingózó, zajongó, síró nép házát, azonban annál alaposabban vegyük szemügyre. Ott bizonyosan baj van: vagy az anya pusztult el vagy elfogyott az eleség! Mind a kettő nagy baj és könnyen előidézhető az oly végtelen tavaszi rablás veszedelmét. *Az eleség hiányát* könnyen megállapíthatjuk. Nyissuk ki a kaptár ajtóját és ha az utolsó keretekben nem találunk mézet, annak a jele, hogy a család éhezik, mert a hátsó keretek tartalmához csak végső szükségben nyulnak a méhek. Ilyenkor könnyű a dolga annak a méhésznek, ki gondos előrelátással az őszi pergetésnél a fedett mézés kereteiből tartalék alapot hagyott. Néhány üres keretet kivesz és lehetőleg a fészekhez közel, mézzel teli kereteket tesz helyükre. Szükség esetén segíthetünk úgy is, hogy tiszta pergetett mézet csurgatunk üres lépekbe és azt adjuk be. Hígított mézzel vagy más szirupos folyadékokkal még korai volna kísérletezni. Méheink könnyen vérhast kapnak és elhullanak, legyengülnek.

Nem egészen helytelen az a mód sem, ha a mézkamrából etetjük őket. Befőttes üveget gyér vászonnal lekötünk és az e célra beillesztett, kerek jukkal ellátott fedő deszkára borítjuk a fészek fölé. Ennek a módszernek azonban a márciusi alkalmazása esetleg veszedelmet is hozhat. A bőséges és könnyen szerzett táplálék, ugyanis, az anyát fokozott tevékenységre indítja s egy bekövetkezendő hirtelen hideg idő miatt, ha a méhek összebb húzódnak a fiasítás egy része takaratlan marad és rothadásnak indul. A költsésvény pedig, bármilyen formájában jelentkezik, kiszámíthatatlan károk hordozója. A mesterséges feletetésnél tehát mindig óvatosak és körültekintők legyünk.

Az anya hiányát sem nehéz megállapítanunk. Melegebb napokon a gyanus kaptárból vegyünk ki nőgy-öt keretet s ha fiasítást nem találunk: az anya elpusztult. Népes családot, ha anyanevelőben tartalék anyánk van, érdemes meganyásítani. Ha azonban kevés népe van a kaptárnak egyesítsük egy más, gyengébb családdal. Az egyesítés könnyű ebben az időszakban. Az egyesí-

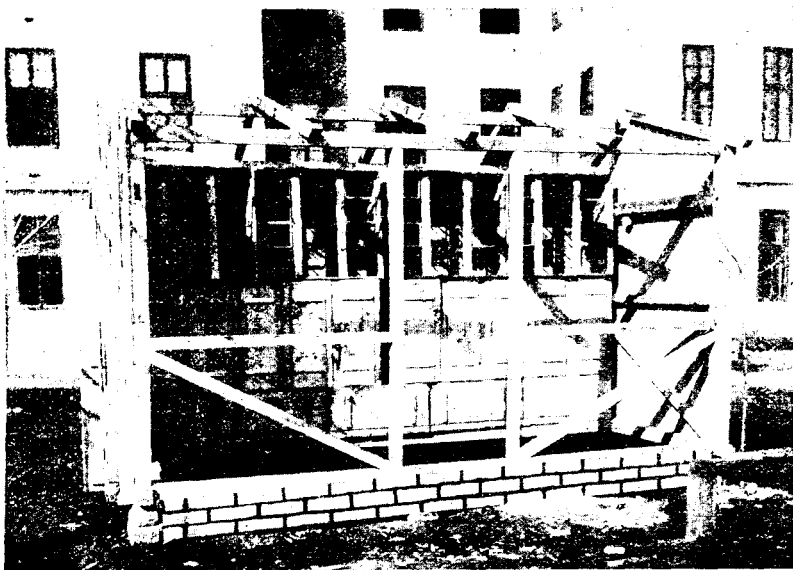

Iskolaméhes; a) oldal és szembefekvő átnézete a röpnylásokkal.

tendő családot megpermetezzük mézes vízzel és egyszerűen beseperjük a kiválasztott családhoz.

Ezzel kapcsolatosan szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a *gyenge családok* tartogatása nem gazdaságos, sőt állandóan veszedelemet hozhat. A tavaszi rablás éppen azoknál a családoknál tör ki, melyeknek kevés, satnya népe, vénült anyja van. Március végén, április első felében már egész határozottan megállapíthatjuk, hogy melyek az életképes családok. Amelyik kaptárban a zárt sorú fiasítás helyén hézagos fiasítást vagy éppen kihegyesedő fiasítást látunk, ott az anya már vén, nem életképes. Az ilyen család igen lassan fejlődik és semmi hasznot sem ígér satnya népével. Ne sokat gondolkozzunk rajta! öljük le az anyját és népét söpörjük be egy jó anyás, kevésbé népes kaptárba. *Rablás kitörése esetén* a legcélszerűbb, mit tehetünk úgy is az, ha feloszlátjuk teljesen a kirabolt családot és kaptárát elfordítjuk vagy a röpnylását egészen lezárjuk. Rablás esetén ezen radikális eljárásunk mellett is jó, ha az összes kaptárak kijáróit elzárjuk egy 24 órára, hogy így a baj tovább terjedését megakadályozzuk.

A víz és mézhiány pótlása mellett azonban gondoskodnunk kell a *himporkészlet* kiegészítéséről is. Igaz, hogy a fűzfa, mogyoró

Iskolaméhes; b) hátsó-szembefekvő átnézet a belső elrendezéssel.

és egerfa már ebben az időszakban barkáira gyűjti méheinket, de ez a teljes szükségletet nem elégíti ki s az időjárás sem oly állandó, hogy mindig gyűjthetnének. A hiányt azonban minden nehézség nélkül magunk pótolhatjuk. Zab lisztet, vagy búza lisztet gyengén pirítsuk meg, vegyítsünk bele kevés paprikát és porcukrot s kész a virág por. Üres keretek sejtjeibe öntsük most már bele a vegyületet s egy kis nyitott ládikába vagy éppen leajtózott üres kaptárba helyezzük a méhes elé, ahonnan a méhek szépen befogják hordani.

A teljes átvizsgálással nagyon ne siessünk, nehogy a fiasítást meghűtsük. Várhatunk vele április közepéig s akkor is csak megfelelő meleg időben ejtsük meg.

Addig is, azonban, a hátsó átmedvesedett penészes lépeket szedjük ki s a költő fészket a népesség arányában szűkítsük össze mert a viasz moly az üresen álló építményekbe költözik be leg hamarább. A fiasítás előrehaladásával, aztán fokozatosan bővíthetjük. A kibővítésnél teljesen kiépített kereteket használjunk vagy egész nagyságban beragasztott műlepet. A műlepeteket pedig soha se tegyük leghátul, hanem mindig a fészkek közvetlen közelébe az utolsó második, harmadik keret elé.

A penészes építményeket, ha jól kiszáritottuk, kaparjuk meg és azután a népesebb családokhoz beadhatjuk.

Ennyit tartottam szükségesnek általános tájékoztatásul előre elmondani. Amennyiben, pedig valaki bármiben is fennakadna, vagy valami iránt kételyei támadnának, forduljon a szerkesztőséghez és ott kérdéseire készséggel és örömmel fognak válaszolni. —ör—

Vegyesek.

Denaturált kristálycukor a méhészek részére. A pénzügyminiszter Úr Önagyméltósága denaturált kristálycukrot engedélyezett az Országos és az Erdélyrészi Méhész-Egyesületek tagjai részére. A cukor beszerzésére vonatkozó tudnivalók a következők:

1. Az adómentes denaturált cukor csakis *március 1-től április 30-ig vehető igénybe.*

2. A kérvényeket a községi elöljáróság láttomozza és igazolni köteles, hogy folyamodónak hány méhcsaládja van.

3. Egy méh család részére az etetési időre 3 kígr. cukor van engedélyezve.

4. A földművelésügyi miniszterhez címzett kérvények az egyesület főtítkári hivatalához küldendők be.

A denaturált cukorral való etetésre megjegyezni kívánjuk, hogy mi csak elkerülhetetlen szükség esetén és hozzáértő, gyakorlott méhészek részére ajánlhatjuk. Általában, azonban, nem tartjuk megfelelő méhtápláléknak.

Rokkant katonák méhészeti tanfolyama. Egyesületünk tovább folytatja ez évben is, megkezdett, áldásos munkáját a rokkant katonák körében. Már két tanfolyam hallgatói tettek vizsgát és tudásukkal élénken igazolták azt az örvendetes tényt, hogy a méhészetért lelkesednek s érdeklődésüket egykoron tettekkel fogják beváltani.

Egyesületünk köztiszteltetben álló, szeretett Elnöke, Br. Jósika Gábor, minden alkalommal maga elnököl a vizsgálatokon és az elért eredmény felett érzett örömének és elismerésének mindannyiszor kifejezést ad. Az előadók: Dr Balázs Ferenc főtítkárunk és Dónáth Aladár méhész-tanár, rá is szolgálnak az elismerésre. Öröm-

mel jegyezzük fel, hogy a méhészet-rokkant ügy a katonai köröket, valamint a Veres-Kereszt-Egylet vezetőségét is közelebbről érdekli. Erről tanuskodik az az öröndetes tény, hogy a vizsgálatokon megjelentek Zigler altábornagy, Wacksmann és Barna alvezredek, György őrnagy, Tomanóczy százados, Reich főhadnagy, Szabó és Mihalovich hadnagyok, a vereskereszt Egylet képviselőiben pedig maga az Elnök, Gróf Lázár István.

A harmadik tanfolyam is folyamatban van s vizsgáit febr. hó 25-én fogják megtartani.

Izenet orosz fogságból. Ványolós Sándor, ki mint az Egyesület telepének méhészé vonult be katonai szolgálatra, kedves üdvözlét küldött főtítkárunkhoz Prymorskoe Oblast-ból. Üdvözlétét hasonló meleg köszöntéssel viszonzozzuk s kérjük a Mindenhatót, hogy mielőbb hozza vissza közénk őt, sok ezer fogoly társával együtt.

Egyesületi élet Hollandiában. Hollandiában a méhészet jelentős fejlettségi fokon áll s így nem érdektelen munka, ha röviden egyesületi életükbe bepillantunk. Ugyancsak hatalmas szervezetet alakítottak a hollandus méhészek, melynek egyetemét 121 kerületi egyesület képezi. Az egyesületüknek 6574 tagja van, melyből ha az ország hat milliónyi lakosságát tekintjük, minden száz lakosra egy méhész esik. (Valyon mikor érjük el mi ezt a bűvös arányszámot?) Az évi tagsági díj két korona, mely azonban, kevésnek bizonyul a költségek fedezésére. Az Egyesület kebelében gyakran merülnek fel panaszok e miatt. Dacára az évi 5000—10000 korona közt váltakozó államsegélynek, folytonos anyagi nehézségekkel küzdenek. Bár az egyesületnek állandó szakfelügyelője, kísérleti telepe van, még többet és alaposabban szeretne cselekedni a méhészet ügye előbbrevitelének érdekében. Szeretne képviselőket küldeni a parlamentbe, kik felemeljék szavukat e fontos gazdasági ág érdekében s hathatósabb állami támogatást eszközöljenek ki.

Újabban megalakították az egyesület keretében a méz értékesítési központot s e téren már is értékes eredményeket értek el.

Hinni merjünk, hogy a közel jövőben az erdélyi méhészeknek is lesz egy ilyen kiárusítási központja, hol nem csak eladhatja jó áron minden méhész évi termését, de be is szerezheti mérsékelt árért mindazokat az eszközöket, melyekre szüksége van!

Mézelő virágmagvakat ingyen küldök kedves méhésztársaimnak a „*Draeocephalum Moldavicum*“-ból, mely kiváló jó mézelő növény. Kérem tehát azokat, akik e magból óhajtanak,

hozzám levélíg fordulni és egyben a postadíj és minta érték nélküli boríték fejében 16 fillért bélyegben mellékelni szíveskedjenek. E fenti mézelő növény *nem évelő*; minden évben újból vetendő a szabad földbe jó ritkán, hogy erőteljesen és bokrosan fejlődhessen. Vetést három ízben eszközölhetünk; március, április és május hónapokban, így aztán késő őszig szakadatlan lesz virágzása. Magot igen bőven lehet róla szedni.

Keresek megvételre esetleg használati díj ellenében kölcsön egy *Tóth János-féle* méretű *műlépprest*. Ajánlatokat kérek címemre Stief Ottó virágkereskedő Kolozsvár.

Méhésztársi üdvözlettel *Stief Ottó* virágkereskedő Kolozsvárt.

Szerkesztő postája:

A múlt számunkban a téli mentési kísérlet kérdésében közzétett felhívásunk tüzetes tárgyalása, az idő ejörehaladottsága miatt halasztást kíván. Tekintettel azonban, a kérdés jelentős voltára, kívánatosnak tartjuk azt tovább is felszínen tartani, hogy az ősz beálltával, a betelelés teendőivel kapcsolatosan érdemlegesen foglalkozhassunk vele.

Ennek az időszaknak tényleges feladata az *etetés* kérdésének megoldása köré csoportosul. Felhívom, tehát, méhésztársaimat, hogy idevágó tapasztalataikat a szerkesztőséggel közölni szíveskedjenek, hogy ez úton kezdő és gyakorlatlanabb méhésztársaikát útbaigazíthassák.

Amennyiben pedig bárkinek is kételyei, tudnivalói volnának a tárgykörben kérdéseiket idejében hozzánk juttatni el ne mulasszák.

Sz. E. Székelyudvarhely. Becses levelére Balázs titkár Úr az érdemleges választ biztonnyal megadta már. Mi a magunk részéről röviden csak annyit felelhetünk, hogy minden kaptár jó kaptár, ha a helyi viszonyoknak megfelel és okszerűen kezelik.

K. J. Egerhegy. Az „Agusza Naptárt” címére megrendeltük és hisszük hogy kézhez is kapta.

Ilona. Kányamál. Kedves közleményét hálásan köszönjük s minthogy jelen számunkban a térszűke miatt helyet nem tudtunk szorítani számára, a jövő számban fogjuk felhasználni.

==== Tájékozásul: ====

Hirdetéseket jutányos árban vesz fel az Erdélyrészi Méhész-Egyesület szaklapja, a „*Méhészeti Közlöny*“. Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négyszögcentiméter) 20 kor., félooldal 10 kor., negyedoldal 5 kor. Egyesületi tagoknak és féléves hirdetőknél 10%-kal, egész éves hirdetőknél 15%-kal olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendők az egyesület pénztárába. Apróhirdetés szavankint 5 fillér. — Reklamációk, hirdetésekre vonatkozó megkeresések Balázs Ferenc dr. főtítkárhoz, Kolozsvár, Mészáros-utca 3. szám, a pénzküldemények Zsögön Rácz Mihály egyll. pénztárnokhoz Kolozsvár, Bocskay-tér intézendők. Szerkesztőség: Pap-utca 6 sz. — Cikkeink átvétele csak a forrás („*Méhészeti Közlöny*“) tüzetes megjelölésével van megengedve. —
==== A kéziratokat nem adja vissza a szerkesztőség. ====

Hogy fizet legjobban a méhészet?

Ugy, ha kaptár és eszközszükségleteinket, ugyszintén a többi méhészeti kellékeket a szigoruan szolid, jóhírnevű és már 31 év óta fennálló

Kühne Ferenc utóda

első magyar kereskedelmi méhtelepénél
Budapest, I., Attila-utca 91. sz. szerezzük be.

Gazdagon illusztrált és sok újdonságot tartalmazó, az 1916. évre szóló főárjegyzéke méhészeti útmutatóval együtt szívesen ingyen és bérmentve küldetük. * * * * *

Megjelent Donáth Aladár
m. kir. méhészeti szaktanár:

TERMÉSZETESSÉG A MÉHÉSZETBEN

című könyve. A 200 nyomtatott oldalra terjedő és 60 ábrával illusztrált munka, mely az okszerű méhtenyésztés elméleti és gyakorlati ismereteit tárgyalja, úgy a kezdő, mint a régi méhészek kezében nélkülözhetetlen kalauz. — A könyv ára 3 kor. A 3 kor. könyvdíj és 50 fill. ajánlati és postadíj beküldésével megrendelhető a szerzőnél: Kolozsvár, Ferencz József-út 81.szám.

Mézpergetőim

több kiállításon ki lettek tüntetve, bámulatos olcsóságuk mellett a legjobbak, legerősebbek és a legtartósabbak, a miről kezességet vállalok. Mézszűrő, méztartó bádogokat, mindenemű méhészeti eszközöket raktáron tartók s a legjutányosabb áron készíték, ugyszintén legjobb fajta gyümölcszedőket is. Pontos ::: kiszolgálás! :::

Sajler József bádogos,
Kolozsvár, Erzsébet-út.

Reményik b. és Fiai utódai vas-nagykereskedés Kolozsvár.

Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület ajánlatára az alább felsorolt méhészeti eszközöket tartjuk raktáron:

keretfogó csiszolt, horonytisztító, méhészkes, sejt fedelező kés, fenék tisztító, permetező, herefogó, füstölő készülék, méhész-sapka, méhész-keztyü, és Hannemann rács.

Sürgöncyim: Reményik utódai. Telefon 84.